Ny opplæringslov

HT/LL 23.november 2023

Anne Synnøve Nilsen

Rådgiver - Utdanningsforbundet Vestland

Nye omgrep

- **-Kommunen og fylkeskommunen** erstattar skoleeigar
- **-Individuelt tilrettelagd opplæring** erstattar spesialundervisning
- **-Intensiv opplæring** erstattar tidleg innsats
- **-Førebuande opplæring** for vaksne erstattar grunnskuleopplæring for vaksne

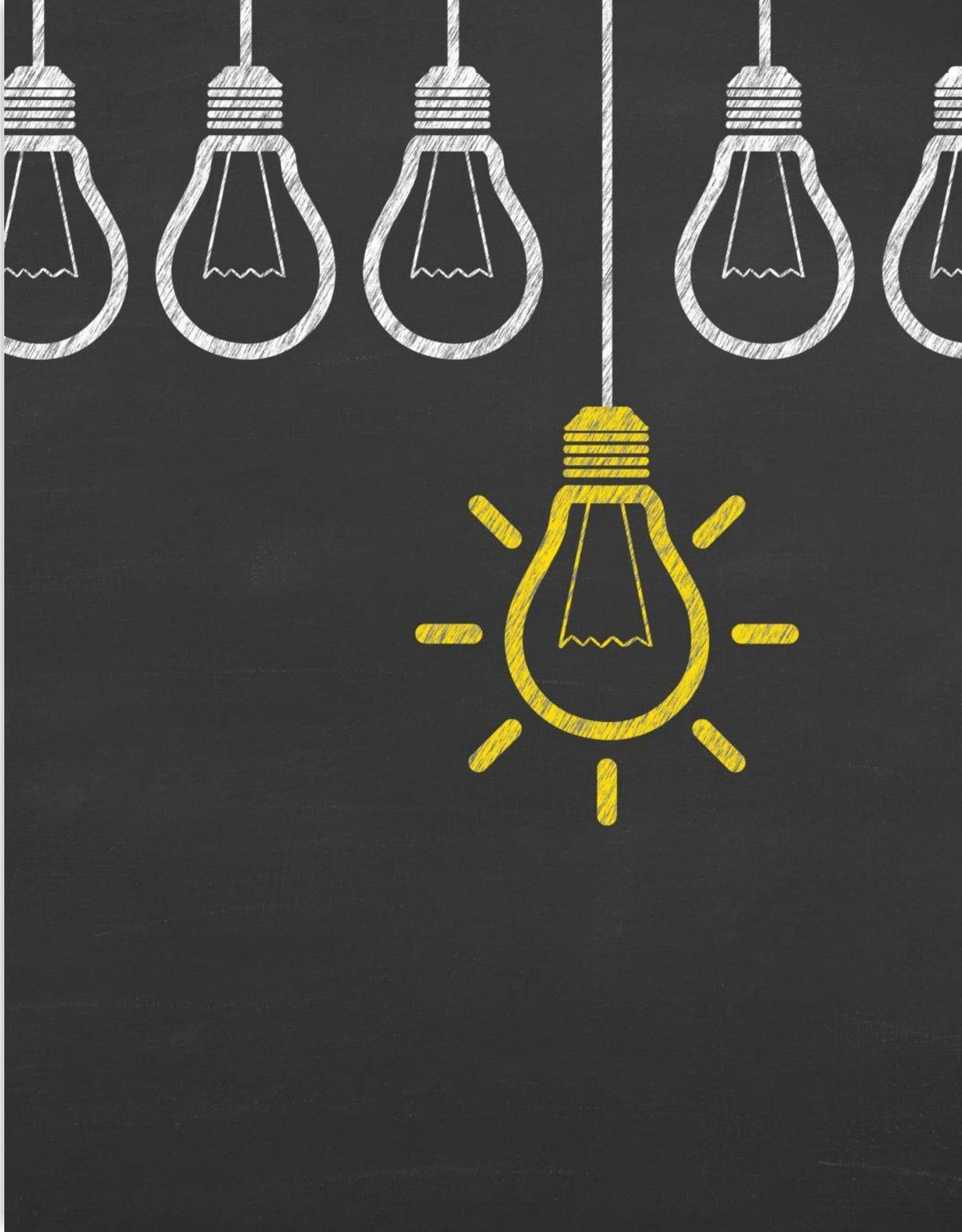

Elevens beste

Elevens beste

I dag GRL §104, Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1

Ny opplæringslov §10-1 Det beste for eleven

Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.

Bestemminga gjeld også elever over 18 år

UTDANNINGS FORBUNDET

Rett til medverknad

- Ny opplæringslov §10-2 Elevane sin rett til medverknad
- *Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova, og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.*

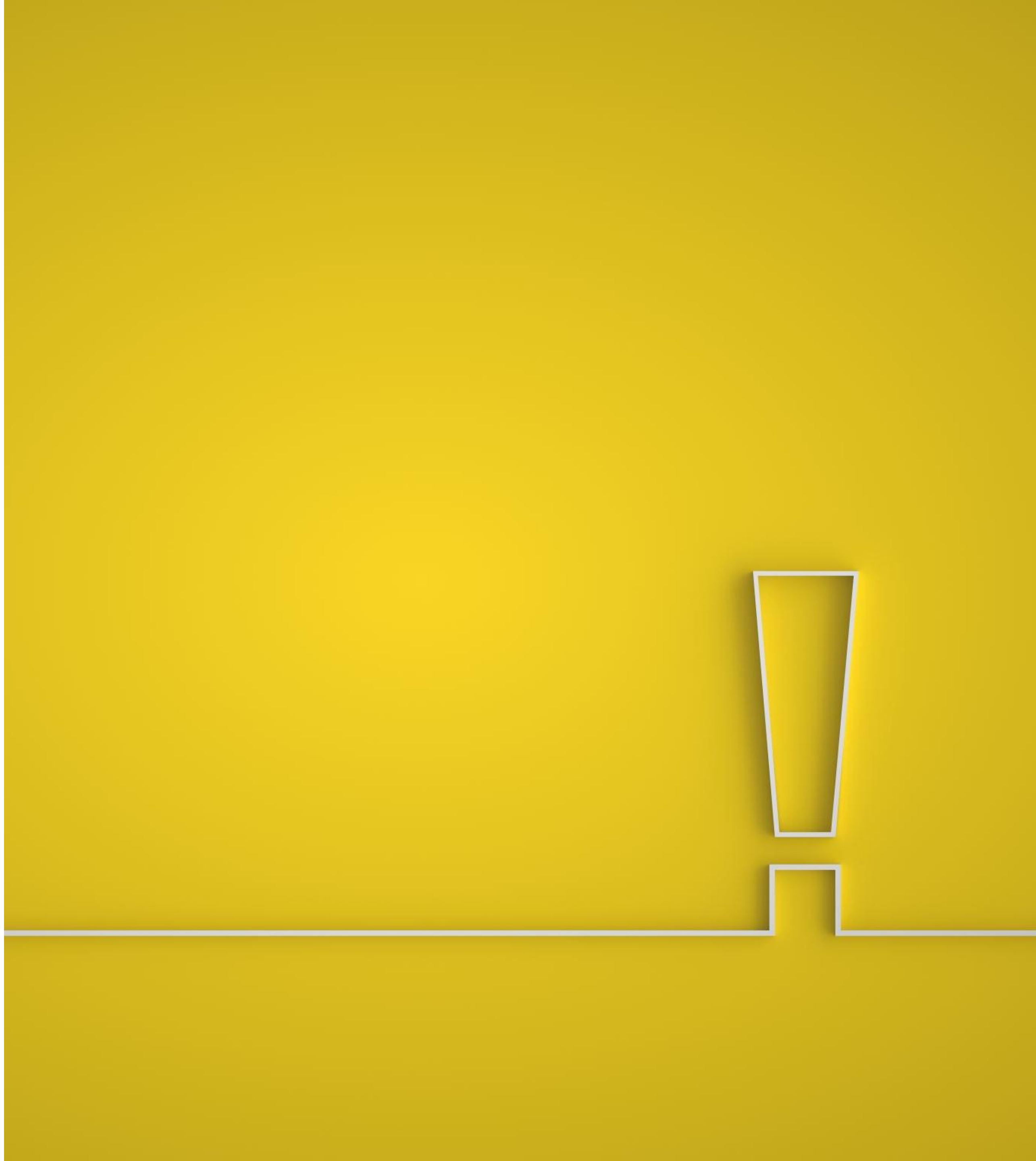

Vidaregåande opplæring. Lovfesting av fullføringsreforma

- Rett til vidaregåande opplæring til du har fullført, ikkje berre rett til tre år som i dag, §5-1
- Rett til å velje nytt utdanningsprogram fleire gonger fram til 19 år, ikkje berre eitt omval som i dag, §5-5
- Oppfølgingstenesta skal omfatte ungdom til fylte 24 år, ikkje 21 år som i dag, §9-4

Tilpassa opplæring

- Vidareføring av plikta skulen har til å gi tilpassa opplæring, sjå §11-1
- Tydeleggjere i lova plikta skulen har til å følgje med på utviklinga til elevane og å melde frå til rektor når det er tvil om at elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, og å følgje opp ved å vurdera og setje i verk tiltak, sjå §11-2
- Vidareføre reglane om intensivopplæring for elevar på 1.-4. trinn, sjå §11-3

Individuell tilrettelegging av opplæringa

- Retten til spesialundervisning: 3 rettar:

- 1)Rett til individuell tilrettelagt opplæring, se §11-6
- 2)Rett til personleg assistanse, se §11-4
- 3)Rett til fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel, se §11-5

- *Individuelt tilrettelagt opplæring, «personleg assistanse» og «fysisk tilrettelegging»* erstattar *«spesialundervisning.»*

Reglar om skolemiljø §12

- Meir ansvar til dei som har den skolefaglege kompetansen og er nær eleven.
- Aktivitetsplikta og dokumentasjonsplikta - vidareført med nokre justeringar, se §12-4
- Statsforvaltaren skal vurdere om aktivitetesplikta er brote. **Skolen har ansvar for å utforme tiltaka.** (I dag: Statsforvaltaren kan vedta kva skolen skal gjere)
- Statsforvaltaren kan avvise saker der eleven ikkje lenger er elev ved skolen

Reglar om skolemiljø

Justering i rektor si varslingsplikt:

- *"Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at einannan som arbeider på skolen, krenkjer ein elev, skal vedkommande straks melde frå til rektor. Rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen,* ***med mindre meldinga er openbert grunnlaus****."*

UTDANNINGS
FORBUNDET

Kva er krenkjande?

- Direkte handlingar og verbale uttrykk
- Indirekte handlingar som utestenging, isolering og baksnakking
- Ikkje høg terskel for kva som er krenkjande

- Avhengig av konkret heilskapleg vurdering
  - Handlinga eller ytringa må tolkast i lys av kontekst og intensjon avsendaren har
  - Alderen på elevane kan ha noko å seie for kva handlingar og ytringar som blir rekna for å vere krenkjande
  - Personlege forhold (t.d livssyn, seksuell orientering, funksjonsevne …)

- Dei tilsette har alltid ei aktivitetsplikt – uavhengig om det ligg føre krenkjande oppførsel eller ikkje – ei aktivitetsplikt dersom den enkelte elev sjølv opplever å ikkje ha det trygt og godt på skolen

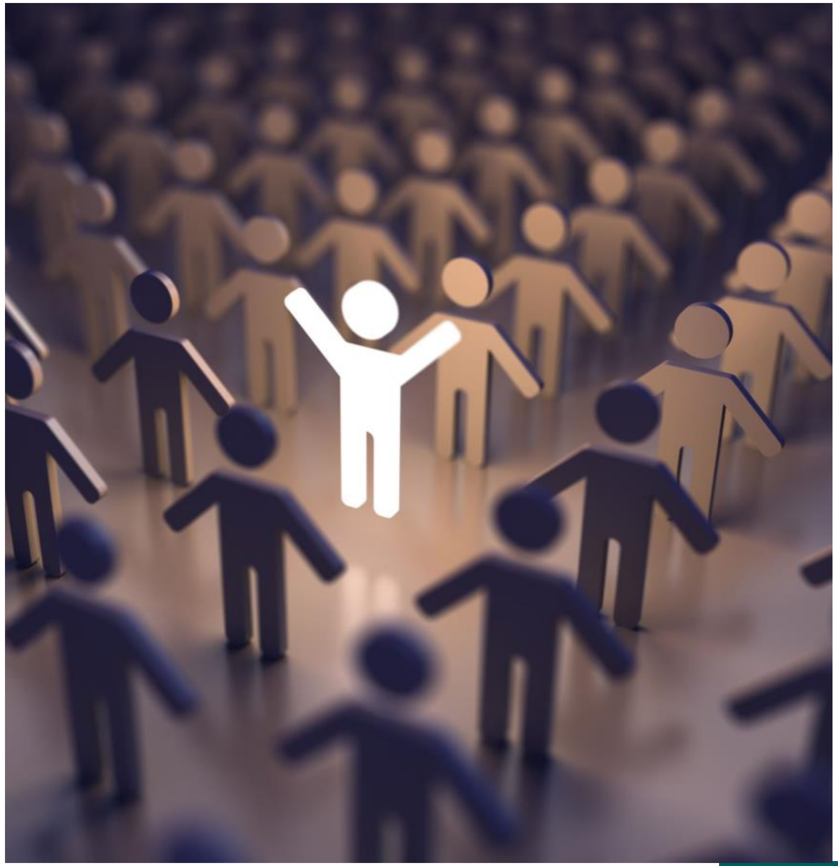

Krenking - nyansar

- I **førearbeida** til loven er det gjort ei grundig drøfting som skal gjere det enklare å handtere krenkingar på ein god måte:

Nokre utdrag:

- Elevane skal tole usemje
- Lærarar har stor fridom til å omtale kontroversielle vanskelege og kompliserte synspunkt, utan at dette vil reknast som ei krenking
- Fagleg usemje mellom ein lærar og ein elev om vurdering vil ikkje reknast som ei krenking
- Elev kan oppleve irettesetjing av ein lærar utan at dette blir rekna som ei krenking

Kva ansvar har skolen?

- Kontinuerleg arbeid for godt og trygt skolemiljø
  - Førebyggje
  - Fysisk og psykososialt miljø
- Rette merksemd mot forhold av meir strukturell karakter:
  - Rasisme
  - Kjønnsdiskriminering
  - Andre formar for diskriminering

Fjernundervisning i dag

- **Fjernundervisning: undervisning via skjerm utan at læraren er til stades saman med elevane**
- Gjeldande rett:
- opplæring i samisk kvensk/finsk
- morsmålsopplæring
- tospråkleg fagopplæring
- vaksenopplæring

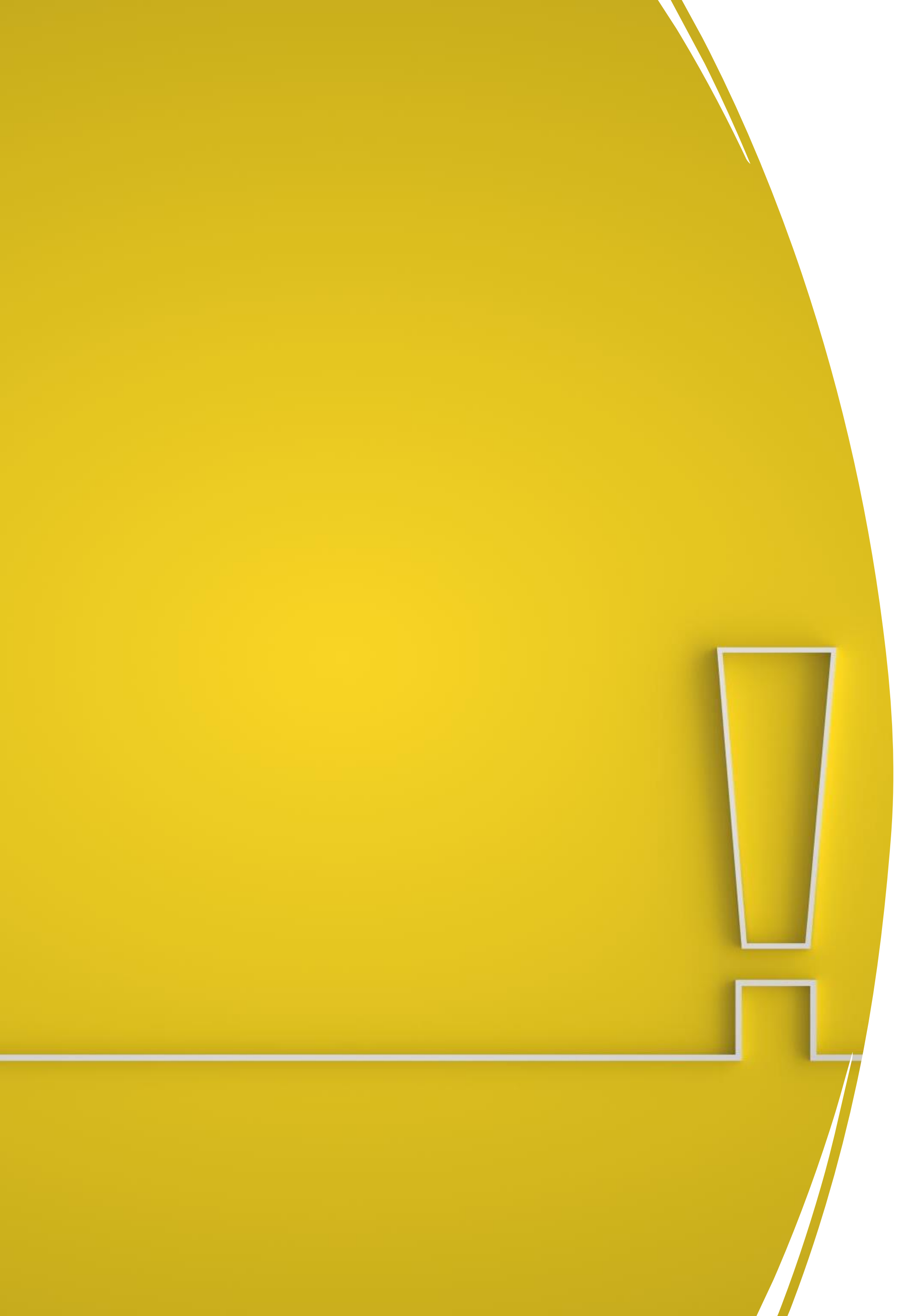

Fjernundervisning i ny lov

- viss det er gode grunnar
- viss opplæringa er trygg og pedagogisk forsvarleg
- viss elevar og lærar kan kommunisere effektivt med tekniske hjelpemiddel

Utdanningsforbundet er kritiske til dette

- Ikkje krav om at læraren skal ha møtt elevane fysisk

Ikkje begrensingar på kor mange som kan følgje undervisninga

Ikkje krav om kommunikasjon i sanntid

Omdisponering av timar mellom fag

- I dag 5 prosent
- Ny lov 10 prosent

Erfaring: overføring av timar frå praktisk-estetiske fag til billegare teoretiske fag

Ny lov kan forsterke dette…

Læremiddel – på nynorsk…

- Parallellitetskrav gjeld for læremiddel
- Skriveprogram på begge målføre
- Men: ikkje for læringsressursar…

Lekser – §10-6

- Elevane kan bli pålagde å gjere oppgåver utanom skoletida (lekser).
- Det må takast omsyn til at elevar har rett til kvile og fritid

Plikt til å følge opp fråvær

Kommunen og fylkeskommunen har ei plikt til å sørge for at elevar med fråvær fra opplæringa blir fulgt opp både i grunnskulen og i videregåande §10-6

Skolen skal ha planar: førebyggjande, oppfølging og handtering av fråvær frå dag ein.

Forslag på høyring

UTDANNINGSFORBUNDET

Adgang til fysisk inngrep - høyring

«Tilsette i skolen kan gripe inn fysisk mot elevar når det er nødvendig for å avverje skade på personar eller for å avverje vesentleg skade på eigedom.

Tilsette kan også gripe inn fysisk mot elevar som viser ei åtferd som er sterkt sosialt fornedrande og det vil vere ei klar forsømming av skolens plikt til å yte nødvendig omsorg ikkje å gripe inn.

Dei fysiske inngrepa må vere eigna til å hindre eller avgrense skaden, og dei skal vere så få, kortvarige og skånsame som mogleg.»

Utdanningsforbundet meiner:

– Lovregulering er ikke det beste sporet for å løse utfordringer som er av pedagogisk karakter.

Det er heller ikke et redskap som kan erstatte dialog og refleksjon, påpeker han.

– Det handler om å skape et trygt miljø i klasserommet, og å best mulig ivareta både elevgruppen og den enkelte elev, også i tilspissede situasjoner, sier Handal.

Høyringsnotat - lovendring §17-3

- «Å stille krav om **relevant lærerutdanning** i lovens hovedregel om ansettelse i lærerstilling»
- «Å endre kravet til **pedagogisk kompetanse** i forskrift til opplæringsloven, slik at pedagogisk praksis ikke lenger skal kunne vektlegges i vurderingen av om en søker har tilsvarende pedagogisk kompetanse som lærerutdanningene gir»
- «Å tydeliggjøre i loven at det er de som er **ansatt i lærerstilling** som kan ha **faglig ansvar** for opplæringa»

Ny fråværsgrense i videregåeande

Skal på høyring

Udir – anbefalingar

Forslag til forskrift til ny opplæringslov

- Sendt på høyring 17. november
- Stort sett vidareføring
- Forslag til korleis utvida rett til vidaregåande opplæring skal fungere i praksis

Kommentar?
Spørsmål?

UTDANNINGS
FORBUNDET